

Quan hệ Nga - ASEAN và tác động của cuộc xung đột Nga - Ukraine

ĐINH CÔNG HOÀNG*

Tóm tắt: Sau khi đưa ra “Chiến lược hướng Đông” vào năm 2010, Liên bang Nga ngày càng coi trọng ASEAN trong chiến lược đối ngoại của mình. Việc đẩy mạnh quan hệ hợp tác và phát triển với ASEAN, không chỉ giúp Nga mở rộng được thị trường bán vũ khí, nguyên liệu và hàng hóa, mà còn giúp nước này nâng cao được vai trò, vị thế của mình trong khu vực, nâng tầm quan hệ đối tác Nga - ASEAN lên một ưu tiên mới cao hơn, tăng cường sự hiện diện của Nga trong khu vực Đông Nam Á nói riêng, khu vực châu Á - Thái Bình Dương nói chung. Trên cơ sở phân tích quan hệ Nga - ASEAN trên các lĩnh vực chính trị, kinh tế, an ninh quân sự qua hai giai đoạn (từ năm 2010 đến năm 2022, và đặc biệt từ khi cuộc xung đột Nga - Ukraine nổ ra đến nay). Bài viết đưa ra một số nhận xét về quan hệ hợp tác và phát triển Nga - ASEAN trong những năm tới.

Từ khóa: Quan hệ Nga - ASEAN, xung đột quân sự Nga - Ukraine, chiến lược hướng Đông.

1. Đặt vấn đề

Trong quá trình phát triển, nước Nga luôn luôn xem xét, điều chỉnh chính sách đối ngoại để phù hợp với những đặc thù địa - chính trị là quốc gia Á - Âu của mình. Trong giai đoạn 1991 - 1993, Nga thực hiện chính sách “Định hướng Đại Tây Dương” chú trọng đến mối quan hệ với Mỹ và phương Tây, nhưng từ năm 1994 trở đi, do chính sách này không đem lại hiệu quả, nên Nga đã chuyển sang chính sách “Cân bằng Á - Âu” để phù hợp với tình hình kinh tế - chính trị của đất nước. Đến năm 2010, Nga đã xoay trục “sang phía Đông” tìm đến các cơ hội hợp tác với các quốc gia châu Á. Kể từ đó đến nay, Nga ngày càng làm sâu sắc hơn “Chính sách hướng Đông” thể hiện trong việc tăng cường mở rộng quan hệ hợp tác với Trung Quốc, Ấn Độ và các nước ASEAN.

Trong giai đoạn 2000 - 2004, nước Nga tăng liên kết với các nước Đông Nam Á, ký Hiệp ước thân thiện và hợp tác với ASEAN (TAC) vào tháng 7/2004, mở đầu cho quá trình hợp tác chặt chẽ, toàn diện giữa Nga và ASEAN. Sự

kiện này đã nhấn mạnh Nga có liên quan đến vấn đề đảm bảo an ninh và ổn định cho khu vực Đông Nam Á. Các nước Đông Nam Á cũng rất coi trọng nước Nga với tư cách là cường quốc hàng đầu trong khu vực, chủ thể quan trọng trong mối quan hệ chính trị tại châu Á - Thái Bình Dương. Đặc biệt, mối quan hệ Nga - Việt Nam ngày càng phát triển sâu rộng khiến Việt Nam trở thành cầu nối quan trọng giữa Nga với ASEAN.

2. Quan hệ hợp tác Nga - ASEAN trước cuộc xung đột Nga - Ukraine (24/2/2022)

Sau khi nước Nga đưa ra “Chiến lược hướng Đông” vào năm 2010 và đặc biệt kể từ khi Mỹ và các nước phương Tây tiến hành bao vây, cấm vận, cô lập Nga trên trường quốc tế, do vấn đề Crum năm 2014, Nga đã tăng cường đẩy mạnh hợp tác với các nước ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương nói chung và khu vực ASEAN nói riêng.

Sau khi Liên Xô tan rã, Nga bị mất quyền kiểm soát nhiều hải cảng quan trọng ở biển Đen, biển Baltic, và cả tuyến đường bộ qua Trung Á. Vì vậy, Nga phải tăng cường sử dụng

*Viện Nghiên cứu châu Phi và Trung Đông